

Dupla vagy semmi

Több százmilliárd forintot is bukhat több mint száz hazai cég és magánbefektető, akik tavaly nyáron, hazai bankok közvetítésével, spekulációs devizaügyleteket kötöttek külföldi pénzintézetekkel.

HORVÁTH SZABOLCS

A HungaroControl kőrishegyi radarállomása. Elszállt pénzek

Hosszú évek nyereséges működése után lett tavaly veszteséges a miskolci D&D Drótáru Zrt., a nagy szilárdságú acélhuzalok Közép-Európában legjelentősebb, Magyarországon az egyetlen gyártója. A társaság – amelynek tulajdonosa a Luterán László D&D-igazgató és a svájci Humetal S.A. birtokában lévő, 445 millió forintos törzstőkéjű Metaltrade Hungaria Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. – közel 292 millió forintos mínusszal zárt, szemben a 2007. évi 440,7 millió profittal.

Árbevételének háromnegyedére a D&D exportból tesz szert. Vesztét az okozta, hogy tavaly július és szeptember között – sok exportáló vállalkozáshoz hasonlóan, banki ajánlásra – opciós alapú

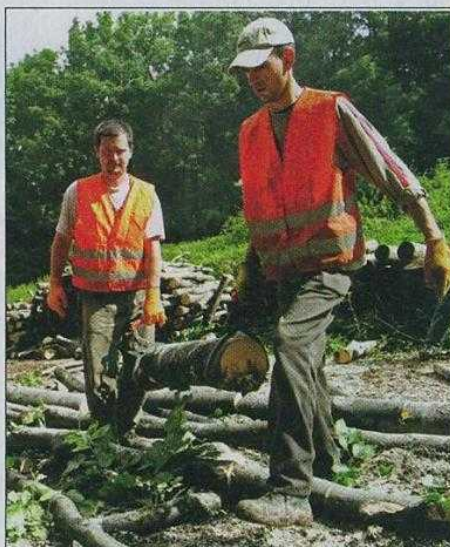
devizaügyleteket kötött két hazai bankkal, hogy bebiztosítsa magát a forint további erősödése ellen. A 2008 közepéig jobbra a 245–265-ös sávban ingadozó magyar pénz euróárfolyama ugyanis tavaly júniusban 228 forintra erősödött a hazai bankközi devizapiacon. A miskolciak jó döntésnek tartották, hogy megállapodtak a bankokkal, miszerint a következő egy-másfél évben havonta egyszer, egy előre meghatározott napon euróbevételeiket 255 forinton válthatják át. Csak hogy a Lehman Brothers szeptember közepi bukása, majd a forint elleni október eleji spekulációs roham hatására a hazai fizetőeszköz gyengülni kezdett, 2008 végéig már a 275-ös szinten is megfordult. Ez több mint 600 millió forinttal rontotta

a társaság tavalyi eredményét. Emiatt a D&D tulajdonosai 2009 januárjában – amikor a forint euróárfolyama már a 300-as szintet ostromolta – belső vizsgálatot indítottak, amelynek megállapításai nyomán az opciós konstrukció rejtette extra kockázatot fel nem mérő pénzügyi vezetőt kirúgták, és büntetőfeljelentést tettek ellene. Egyúttal átszervezték pénzügyi részlegüket, a bankokkal együttműködve csökkentették devizakitettségüket, a devizaügyletekről szóló döntés joga pedig a vezérigazgatóé lett, ami már néhány hónap alatt érzékelhető javulást hozott.

Szakértői becslések szerint több mint száz hazai középvállalkozás és nagyvállalat, valamint módos, úgynevezett private banking ügyfél kötött opciós alapú devizaeladási ügyleteket hazai bankokkal tavaly június és szeptember között egy-másfél évre előre, általában 250–260 forint között rögzített euróárfolyamon. Ezek zöme még nem futott ki, így a végső mérlegre várni kell. A jól értesültek szerint jelenleg összesen legalább 300 milliárd forintos mínuszban lehetnek az alacsonyabb eladási pozíciókkal bíró banki ügyfelek, és ennek ledolgozására szinte semmi esély.

A porul jártak között vannak állami cégek is. A légi irányításért felelős, 20 milliárd forint éves árbevételű HungaroControl Zrt. például a tavaly szeptemberben tető alá hozott, ez év márciusában lezárt két, együttesen 48 millió euró értékű devizaügyletén közel 2 milliárd forintot bukott – tájékoztatta a HVG-t Fehér Imre, a társaság szóvivője. Ennek közel a fele esett a tavalyi évre, ezt a cég még kigazdálkodta az előző években felhalmozott eredménytartálékából. Nem kizárt azonban, hogy az idei cseht már részben az adófizetőknek kell állniuk. Három, árbevétele jelentős részét exportból szerző állami erdőgazdaság – a Bakonyerdő Erdészeti és Faipari Zrt., a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt., a KEFAG Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt. – devizaügyleteit a Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodási Zrt. még vizsgálja. Több cégnél már útílaput kötöttek a vezetők talpára, és további felelősségre vonások várhatók.

A világválság elvileg kellő hivatkozási alap lehetne a megveszteségekre. Hiszen melyik pénzügyi vezető láthatta előre tavaly ilyenkor, hogy a forint euróárfolyama akár 90 forinttal, azaz 40 százalékkal is gyengülhet? Csakhogy a most sebeiket nyilatogató cégek nem csupán euróban képződő árbevételüket kívánták kedvező árfolyamon átváltani, hanem tudatosan koc-

Favágók a Bakonyerdő Zrt.-nél. Útílapu

káztattak – persze abban a reményben, hogy a forint euróárfolyama hosszabb távon is a tavaly nyári, 240 forint alatti szint környékén marad. Felelősségük megítélésében kulcskérdés, hogy a bankok mennyiben járultak hozzá az értékesítéskor ügyfeleik éberségének lanyhulásához. Karagich István, a BloChamps Pénzügyi és Tanácsadó Zrt. pénzügyi igazgatója szerint nagyon is. Szerinte a külföldi pénzintézetekkel, magyar közvetítőkön – mindenekelőtt a K&H-n, a Raiffeisenen, a CIB-en és az Ersten – keresztül kötött ügyleteken az ügyfeleknek már az indulásnál sem voltak jelentős győzelmi esélyeik. A hazai bankok a közvetítésért természetesen jutalékot kapnak, amelynek mértéke fedezi azt a kockázatot is, hogy az ügyfelek nemfizetése esetén nekik kell teljesíteniük.

A profitmaximalizált határidős ügylet névre keresztelt tranzakciók során a bankok felajánlották, hogy egy vagy másfél

éven át havonta egyszer, mindig ugyanazon a napon megnézik az árfolyamot, s attól függően, hogy az euró egysége 255 forinthez képest hol áll, a nyereséget vagy a veszteséget rögzítik az ügyfél számláján. Ha a kliens összprofitja elér bizonyos szintet – 1 millió euró befektetésnél például 30 millió forintot –, akkor a tranzakciót lezárják, s a bank kifizeti az ügyfél nyereségét. Ezzel szemben a veszteség nincs korlátozva. S ami az ügyletet még kockázatosabbá teszi: a veszteséget a bank kétszeres szorzóval könyveli el. Ilyen feltételek mellett Karagich szerint egy felelős, hozzáértő gazdasági, pénzügyi vállalatvezetőnek illett volna visszakoznia. Közrejátszhatott persze a mohóság is. Sok esetben – például a tavaly júniusban, 245-ös euróárfolyam körül szerződőknel – az első két hónapban össze is jöhetett a maximális profit, ám ahelyett, hogy a korán beszállók örültek volna a sikerüknek, rögvést új kontraktust kötöttek, immár erősebb forintárfolyamokon. Igaz, erős banki ösztöklésre.

A HVG megkeresésére válaszoló CIB, Erste, Raiffeisen trió azt állítja, hogy minden esetben szabályszerűen jártak el, ügyfeleikkel elvégeztették az EU-tagállamokban 2007. november 1-jétől kötelező, a kliens kockázattűrő képességét mérő MIFID-tesztet, s annak alapján ajánlották nekik a szolgáltatást. „Az egyetlen tanulság, hogy a jövőben tovább kell javítanunk a tájékoztatáson, s még mélyebben fel kell tárnunk a kockázatokot” – jelentette ki a HVG-nek Szabó Ferenc, a Raiffeisen vezérigazgató-helyettese. Az állami érdektelenségre jellemző, hogy a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete csak február végén ajánlott konzultációt a bankvezetőknek „az árfolyammal való spekulációra ösztönző” ügyleteik „fejlesztéséről”.

Mindenesetre a Bakonyerdő igazgatósági elnöke, Papp Sándor jó erkölcsbe ütköző magatartás miatt és további hét jogcímen készül beperelni a K&H-t és a CIB-et, kérve a devizaügyletekről szóló szerződések érvénytelenítését. Szerinte például a bankoknak nem lett volna szabad a devizaügylet fedezeteként elfogadniuk a Bakonyerdő részvényeit, tekintve, hogy az Országgyűlés 2007-ben tartós állami tulajdonban maradáson minősítette a céget. Meglehet, Pappnak kevés követője lesz. A HVG információi szerint ugyanis a banki finanszírozásra szoruló cégek többsége inkább megegyezést keres, részben mert nem akarja felrúgni az élő hitelviszonyt, részben mert belátta korábbi elővigyázatlanságát.

CSABAI KÁROLY

2008 augusztusában, 255 forintos euróárfolyamon egy évre előre rögzített, 1 millió eurós devizaügylet alakulása

